

PROJECT SYNDICATE

THE WORLD'S OPINION PAGE

GLOBAL HEALTH & DEVELOPMENT

ASIT K. BISWAS

Asit K. Biswas is Distinguished Visiting Professor at the Lee Kuan Yew School of Public Policy in Singapore and co-founder of the Third World Center for Water Management. He was a founder of the International Water Resources Association and World Water Council.

AHMET C. BOZER

Ahmet C. Bozer is Executive Vice-President of the Coca-Cola Company and President of Coca-Cola International.

SEP 18, 2014

Jakou cenu má voda

SINGAPUR/ATLANTA – Lord Byron napsal začátkem devatenáctého století v básni *Don Juan*, že „než bolest je to naučí, nevědí lidé, jakou cenu dobrá voda má“. O téměř 200 let později jako by lidstvo stále nechápalo hodnotu vody, výrazem čehož jsou desítky let špatného vodního hospodářství a řízení vodních zdrojů prakticky všude na světě. Je však stále obtížnější ignorovat hrozící vodní krizi – zejména pro ty, kdo už dnes pocítují její následky.

Jistě, v posledních letech zaznamenalo vodohospodářství některá zlepšení. Ta však přicházejí postupně a příliš pomalým tempem, takže nedokážou tento problém účinně vyřešit.

Aby pomohly nastartovat pokrok, pracují velké nadnárodní společnosti jako Nestlé, Coca-Cola, SABMiller a Unilever – které už dlouho zdůrazňují svým investorům,

jakou překážku představuje nedostatek vody pro jejich podnikání, nemluvě o komunitách, v nichž působí – na tom, aby se zlepšila dostupnost, kvalita a trvalá udržitelnost vody. Jejich úspěch bude vyžadovat novátorskou strategii, která obrátí naruby vžitě předpoklady o problémech spojených s vodou – a přístupy k nim.

Například převažující názor, že svět potřebuje kvalitní vodohospodářství, je sice přesný, ale příliš úzký. Vodohospodářství by se nemělo pokládat za cíl jako takový – za jednovariantní řešení jednovariantního problému –, nýbrž za prostředek sloužící několika cílům včetně ochrany životního prostředí či společenského a ekonomického rozvoje.

Viděno v tomto širším kontextu se musí změnit mnoho paradigmat, praxí a procesů, které se v současné době používají při správě vodních zdrojů pro komunity. Vzhledem k tomu, že soupeření o vodní zdroje nelze oddělit například od soupeření o potraviny a energii, nelze ho řešit nezávisle. Multivariantní problémy vyžadují multivariantní řešení.

A aby komplikací nebylo málo, pozadí těchto problémů se v několika příštích desetiletích pravděpodobně značně změní v důsledku demografických posunů, růstu populace, urbanizace, migrace v rámci států i mezi nimi, globalizace, liberalizace obchodu a rychlé expanze středních vrstev v rozvojovém světě. Tyto posuny budou doprovázet rychlou industrializaci a pokroky ve vědě a technice (zejména v informačních a komunikačních technologiích) a proměny stravovací návyky a vzorce spotřeby.

V důsledku toho se schémata spotřeby vody výrazně změní, a to i nepřímo, prostřednictvím posunů v oblasti zemědělství, energetiky a využívání půdy. Tato spojení jsou v mnoha částech světa patrná už dnes. Vlivem nadměrné těžby a energetických dotací v řadě asijských zemí – včetně Indie, Číny a Pákistánu – například alarmujícím tempem klesá hladina podzemní vody.

V Indii začal tento problém v 70. letech, kdy velcí dárci vybízeli vládu, ať poskytne zemědělcům bezplatnou elektřinu na zavlažování. Dotace byly zpočátku zvládnutelné a ve státech jako Paňdžáb, Harijána, Rádžasthán, Gudžarát nebo Maháráštra dosáhly cíle a zvýšily produkci potravin.

Zároveň však tato politika odstranila motivaci farmářů k omezování objemu vyčerpané vody. Farmáři museli investovat pouze do instalace samotných čerpadel – a činili tak ochotně, výsledkem čehož je dnešní celkový počet 23 milionů vodních čerpadel.

Tato rozmařilost si vybrala vážnou daň na hladině podzemní vody, což vedlo k tomu, že se trubní studny, z nichž se voda čerpá, musely instalovat stále hlouběji. Podle Centra třetího světa pro vodní hospodářství se množství elektrické energie potřebné k čerpání vody v Indii pouze v posledním desetiletí zdvojnásobilo – a v některých případech dokonce ztrojnásobilo, neboť trubní studny se přesunuly z hloubky 10-15 metrů do hloubky 200-400 metrů. Rostoucí hloubka vyžaduje na každé čerpadlo třikrát až čtyřikrát více koňských sil.

Za těchto podmínek mají státní ministerstva vodohospodářství málo možností, jak učinit zavlažování podzemní vodou trvale udržitelným. Vzhledem k nemilosrdnému zvyšování dotací elektřiny, které drtí energetický sektor, lze jen těžko vymyslet účinnou politiku, jež by nadměrné čerpání omezila.

Vodohospodářský sektor bude muset reagovat na vývoj událostí v energetice a dalších oborech, nad nimiž má navzdory úzkým vazbám velmi omezenou kontrolu. Účinná koordinace politik pro různé sektory však bude přinejmenším obtížná.

To zní možná děsivě, ale na druhou stranu lze tyto překážky překonat – tedy pokud se naši představitelé odhodlají s nimi něco dělat. Potřebné technologie, know-how, zkušenosti, a dokonce i finance už máme k dispozici. Za předpokladu silné politické vůle, trvalého tlaku informované veřejnosti a pozitivního přístupu vodohospodářských profesionálů a institucí usilujících o mezisektorovou spolupráci lze světové problémy vodního hospodářství účinně řešit.

Musíme však jednat hned. Času – i vody – je stále méně.

Z angličtiny přeložil Jiří Kobělka.

<https://www.project-syndicate.org/commentary/asit-k--biswas-and-ahmet-c--bozer-warn-that-current-efforts-to-improve-the-management-of-water-scarcity-are-woefully-inadequate/czech>

© 1995-2015 Project Syndicate